

ESPOO
ESBO

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen. Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa.

Erimielisyydet ja niistä johtuvat riidat eivät ole kiusaamista, ellei niissä ole mukana epäasiallisia tekoja toista kohtaan tai toiselle haitallista tai vahingoittavaa vallankäyttöä. (Lähde [OPH](#))

Väkivallan teot voivat olla fyysisiä, henkisiä tai seksuaalisia.

Häirinnäksi määritellään tilanne, jossa luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. (Lähde [OPH](#))

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen perusteella. Lakien kieltämät syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. Syrjintäperusteita ovat myös sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu.

Niittykummun koulussa toimenpiteitä hyvinvoinnin tukemiseksi ja kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän ennaltaehkäisemiseksi ovat mm.

- hyvinvointitaitojen kehittäminen
- koulun ja ryhmien yhdessä sovitut säännöt ja toimintaohjeet
- jatkuvan ryhmäytymisen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen
- huoltajien ja opiskelijoiden osallisuus
- opiskeluhuollon palveluista tiedottaminen
- siirtymävaiheiden tuki ja
- hyvinvoinnin (ml. kiusaamisen, väkivallan, syrjinnän ja häirinnän) seurantamenetelmät.
- Oppikylämalli, jossa jokaisella oppilaalla on useampi tuttu aikuinen turvanaan, joihin voi matalalla kynnyksellä olla yhteydessä
- Oppikylissä eri ikäiset ja eri linjojen oppilaat oppivat luontevasti työskentelemään yhdessä.

Ennaltaehkäisy: Hyvinvointityö ja hyvinvoinnin mittarit

Lasten toiminnan ja hyvinvoinnin havainnointi on koulun aikuisten keskeinen tehtävä.

Koulussamme seurataan lasten hyvinvointia jatkuvasti myös mm. seuraavin kartoituksin: oppilaskysely (4.-6. luokat), Kouluterveyskysely (4.-5. luokat), koulun omat kiusaamiskyselyt ja muut mittarit, KiVa-koulun tapaukset (määrä ja laatu), Hyvinvointikartta 5. luokkalaisille (terveyskysely/terveydenhoitaja).

Myös erilaisia ilmapiirikyselyjä tehdään tarvittaessa. Kyselyjen tuloksista tiedotetaan ja tuloksia tutkitaan koulun ja oppilashuollon aikuisten toimesta sekä lasten ja huoltajien kanssa (osin edustuksellisesti).

Kummitoiminta luo myös tuttuutta ja turvallisuutta koulun arkeen.

Ennaltaehkäisy: Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat

Niittykummun koulussa hyödynnetään seuraavia ohjelmia/toimintamalleja: , Arvokas, KiVa, positiivinen pedagogiikka

Arvokas- ja KiVa- ja tunneilla opitaan tietoja esim. kiusaamisen käsitteestä, eri rooleista ja taitoja toimintatavoista mm. kiusaamistilanteissa.

Positiivisen pedagogiikan menetelmät ja vahvuuksien hyödyntäminen luokissa tukevat myönteistä ilmapiiriä ja ihmisenä kasvua.

Ennaltaehkäisy

Ryhmiä, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

Kouluyhteisössämme on sovitut toimintatavat kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja kiusaamisen puuttumiseen. Koulun toimintaa ohjaavat koulun järjestyssäännöt.

Oppikylissä käydään lukuvuosittain läpi järjestyssäännöt sekä koulumme yhteiset toimintaohjeet ja esim. välituntisäännöt. Säännöt ja ohjeet jalkautetaan koko henkilökunnan ja oppilaiden käytännön toimintaan.

Tarvittaessa toimintaohjeita muokataan yhteisten keskustelujen perusteella. Järjestyssääntöjen muutos vaatii johtokunnan käsittelyn, eli ne ovat hyvin pysyviä.

Ennaltaehkäisy: Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen

Ryhmäyttäminen on koulussa arkipäivää ja jatkuvaa läpi lukuvuoden. Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän ja luokkatason yhteistyötä, toimintakykyä, parantaa ilmapiiriä ja lisää turvallisuudentunnetta.

Niittykummun koulussa vahvistamme mehenkeä

- luokkatasoyhteistyöllä, oppikyläyhteistyöllä
- luokkien välisellä yhteistyöllä (esim. kummitoiminta),
- osallisuuden kokemusten varmistamisella ja
- koko koulun yhteisillä tapahtumilla.

Koulumme oppilaskunnan toimintaryhmät: Oppilaskunnan hallitus, Vihreä raati ja Liikkuva koulu työskentelevät osaltaan yhteisöllisyyden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi koulussamme.

Ennaltaehkäisy: Niveltäminen ja siirtymätilanteet

Oppilas saa erityisesti nivelvaiheissa ja siirtymätilanteissa tukea ja ohjausta.

Esiopetus - koulu: Keväällä järjestetään eskaritulokkaille, koulutulokkaille ja heidän huoltajilleen tutustuminen. Syksyllä järjestetään vanhempainilta koulutulokkaiden huoltajille, elo-syyskuun aikana käydään henkilökohtaiset keskustelut koulutulokkaiden huoltajien kanssa.

Vanhempainilloissa pyritään myös vuorovaikutteiseen toimintaan.

Siirtopalaverit esiopetusryhmien/varhaiskasvatuksen kanssa pidetään keväällä, yhteistyötä esiopetusryhmien ja 1. luokkien välillä tehdään koko lukuvuoden ajan.

Uusi oppilas käy mahdollisuuksien mukaan **tutustumassa** etukäteen uuteen luokkaan ja kotiutumista uuteen kouluun ja luokkaan tuetaan tietoisesti.

6.-luokkalaisten tutustuminen yläkouluun järjestetään lukuvuoden aikana. Teemme myös jatkuvasti yhteistyötä meidän yhteistyöyläkoulumme kanssa. Saamme mm. tutor-oppilaita vierailulle aina keväisin läheisestä yläkoulusta.

Ennaltaehkäisy: Huoltajien osallistaminen

Huolehdimme, että huoltajilla on tiedossa, miten koulussamme kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan.

On tärkeää, että huoltajat tutustuvat toisiinsa jo koulutaipaleen alussa. Vuorovaikutteiset vanhempainillat ja muu vanhempaintoiminta vahvistavat tuttuutta ja turvallisuutta.

Vanhemmille esitellään koulupolun aikana useampaan otteeseen kiusaamisen ehkäisemisen toimintamalli, kiusaamistilanteen selvittelytavat ja jälkihoitoprosessit (puuttumisen portaat). Materiaalia koulun kiusaamisen vastaisesta työstä löytyy koulun nettisivuilta sekä Wilmasta.

Puuttuminen: Kiusaamisen vastaiset toimet, vastuuhenkilöt

Niittykummun koulussa käytetään KiVa-kouluohjelmaa kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. Arvokas- ja KiVa-ohjelman mukaisia oppitunteja pidetään sekä ennaltaehkäisevästi, että tarpeen mukaan.

Kiva-tiimi (ryhmä opettajia, sovitaan vuosittain) vastaa KiVa-ohjelman mukaisen kiusaamista ennaltaehkäisevän toiminnan näkymisestä koulun arjessa sekä puuttumisen portaiden toteutumisesta yhteistyössä kaikkien koulun aikuisten ja huoltajien kanssa.

Kiusaamisen ehkäisevä toiminta on kaikkien opettajien ja koulunkäynninohjaajien vastuulla. Rehtori, johtotiimi ja yhteisöllinen opiskeluhuolto johtavat koulun kiusaamista ehkäisevää toimintaa.

Kiusaamiseen voi liittyä tarve oppilashuollon tuelle. Koulun nettisivuilta löytyy yhteystiedot kaikille opiskeluhuollon henkilöille (psykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja). Myös Wilma toimii yhteydenottokanavana.

Koulussamme lapsille annetaan mahdollisuus nimikkoaikuisen tuelle kiusaamistilanteessa. Nimikkoaikuinen nimetään tarvittaessa sekä kiusatulle että kiusaajalle. Nimikkoaikuisen valinnassa kuullaan tarkasti lasta. Nimikkoaikuisen tukea hyödynnettäessä käytetään tapauskohtaista harkintaa.

Puuttuminen: Kiusaamisesta kertominen

Tavoitteenamme on, että lapsi kertoo kiusaamisesta aina heti aikuiselle. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia ottamaan puheeksi kokemansa loukkaavan käytöksen. Muistutamme ja opastamme tästä lapsia säännöllisesti sekä koulun tasolla että luokissa. Huolehtimalla siitä, että lapsi tietää, mitä kiusaaminen on, tuemme myös nopeaa kiusaamiseen puuttumista.

Kiusaaminen voi käydä ilmi lapsen lähipiirille (esim. perhe tai ystävät), vaikkei lapsi asiaa tuokaan esille. Kiusaamisesta tulee heti tiedottaa luokanopettajaa. Luokanopettaja selvittää kiusaamistilanteen tai tilannearvionsa pohjalta siirtää asian koulumme KiVa-tiimille. KiVa-tiimin selvittely alkaa tilannekartoituksella, johon on käytössä oma lomake.

Muistutamme huoltajia myös siitä, että sama todennäköisyys, kuin on joutua kiusaamisen kohteeksi, on se, että oma lapsi onkin ajautunut kiusaamaan. Myös kiusaaja tarvitsee tukea.

Huoltajia tiedotetaan aina tapahtuneesta kiusaamisesta ja siihen puuttumisen toimista.

ESPOO
ESBO

Kiusaamiseen puuttumisen portaat

Niittykummun koulu

Luokissa tehtävä ennaltaehkäisevä työ

- Kiva, Taitava, vahvuuspedagogiikka, ryhmäytämiset, luokkien välinen yhteistyö, turvallisen ilmapiirin luominen, osallistaminen, vuorovaikutussopimus, läsnäolo, sosiogrammi
- Hyvän yhteishengen luominen "Meidän Mankkaanpuro"

Mahdollisen kiusaamisepäilyn tiedottaminen välittömästi luokanopettajalle

- Jokaisen aikuisen vastuulla on pitää silmät auki ja havainnoida lasten yhdessäoloa.
- Kiusaamisepäily tulee ilmoittaa luokanopettajalle heti epäilyn ilmaantuessa.

Opettaja puuttuu kiusaamiseen ja seuranta 2 viikkoa

- Luokanopettaja jututtaa kiusatun ja kiusaajan erikseen. Tämän jälkeen asiasta keskustellaan yhdessä ja sovitaan suullisesti käytöksen muuttamisesta ja anteeksipyyntöä.
- Luokanopettaja kirjaa tapauksen ylös.
- Yhteys kotiin selvittelyn jälkeen.
- Opettaja seuraa tilannetta.
- Selkeä jo pidempään jatkunut tai vakavampi kiusaamistapaus heti suoraan KiVa-tiimille.

KiVa-tiimi ja seuranta

- Luokanopettaja tai muu koulun aikuinen täyttää KiVa-lomakkeen ja palauttaa KiVa-tiimin yhteyshenkilöille
- Lomake löytyy KiVa-kaapista opehuoneesta.
- KiVa-tiimi seuloo ja hoitaa selvittelyn KiVa-prosessin mukaisesti.
- Seuranta tapauksesta riippuen, minimi 2 viikkoa.
- KiVa-tiimi tiedottaa huoltajia.
- KiVa-tiimi konsultoi tarvittaessa kuraattoria.
- Mahdolliset tukihenkilöt valitaan ja tukitoiminta aloitetaan.

Kiva-tiimi kutsuu osapuolten huoltajat koululle joko yhdessä ja erikseen.

- Huoltajat kutsutaan yhteiseen keskusteluun.
- Tarvittaessa pyydetään oppilashuoltohenkilöstöä mukaan.
- Tilanteessa huomioidaan aina lapsen etu.
- Sovitaan seuranta-aika
- KiVa-tiimi kirjaa selvittelyprosessin.

Rehtorin puhuttelu ja kiusaamisen sekä tukitoimien tehostettu seuranta

Tapauskohtaisesti käytetään harkintaa, miten tilanteissa edetään ja mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä. Oppilaalle tai huoltajille tarjotaan mahdollisuutta psykologin, kuraattorin tai muun tukihenkilön palveluihin.

Kun koulun keinot eivät riitä, yhteistyötä tehdään lastensuojelun ja poliisin kanssa.

